

การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ
ประเมินผลและรายงาน

ส่วนที่ ๔

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล

๑. แนวคิดหลักการ

ตามกฎหมายกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑ ได้กำหนดไว้ว่า “การประกันคุณภาพการศึกษา” คือ การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

ให้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

ดังนั้น โรงเรียนชุมชนกระนวน จะได้มีกลไกการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลที่มุ่งรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ ตามเป้าหมาย เชิงปริมาณ และคุณภาพของโครงการ

๒. เพื่อประเมินด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ของโครงการ

๓. เพื่อทราบข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน และการบริหารจัดการทรัพยากรตามโครงการ นำไปสู่การปรับปรุง และหรือ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒. การกำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระทรวงศึกษาธิการ / หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดทิศทางนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีทักษะความรู้และคุณลักษณะตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ
- กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษากระบวนการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การนิเทศ
- กำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
- พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการ

- กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลและแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา
- ส่งเสริมสนับสนุนกำหนดมาตรการจูงใจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษา
- ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษา

- ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรมมีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล
- ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับการประเมินความสามารถจากผลการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในสายงานอย่างต่อเนื่อง

ครู

- ครู เป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ครู ได้รับการประเมินความสามารถจากผลการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในสายงานอย่างต่อเนื่อง

ผู้เรียน

- ผู้เรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียนโดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากขึ้น
- ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล และทักษะกระบวนการกลุ่มมากขึ้น
- ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs 8Cs) ตามมาตรฐานหลักสูตร ทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

ผู้ปกครอง

- มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ
- มีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- ร่วมกับครู และ เครือข่ายในการพัฒนาทักษะความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพ

ภาคเอกชน/สื่อมวลชน

- สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม
- ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
- นำเสนอตัวอย่าง การจัดการศึกษา ที่ประสบความสำเร็จ

ชุมชน/พื้นที่/ประชาชน

- สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม
 - ติดตามและดูแล ป้องกันช่วยเหลือ และแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ เช่น เด็กออกกลางคัน ยาเสพติด
- ตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อมการเข้าเรียนตามเกณฑ์ เป็นต้น

๓. การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ

๑.ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันประชุมวางแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการ

๑.๒ ชี้แจงนโยบายทางราชการ แนวทางและสาระสำคัญ

๑.๓ จัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการติดตามคุณภาพการศึกษา

๑.๔ ทบทวนข้อมูล เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ สรุป กำหนดประเด็นสำคัญของการติดตาม

๑.๖ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๒.ดำเนินการตามแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๒.๑ กำหนดให้การติดตามเป็นรายกิจกรรมครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา

๒.๒ สร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง

๒.๓ วางระบบ มอบหมายงานติดตามเป็นระยะๆ โดยกำหนดเรื่องและปฏิทิน

๒.๔ ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามแผน เป็นผู้ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของตนเอง รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามแผน

๒.๕ ครูและบุคลากร รวบรวมร่องรอยหลักฐาน ตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติ

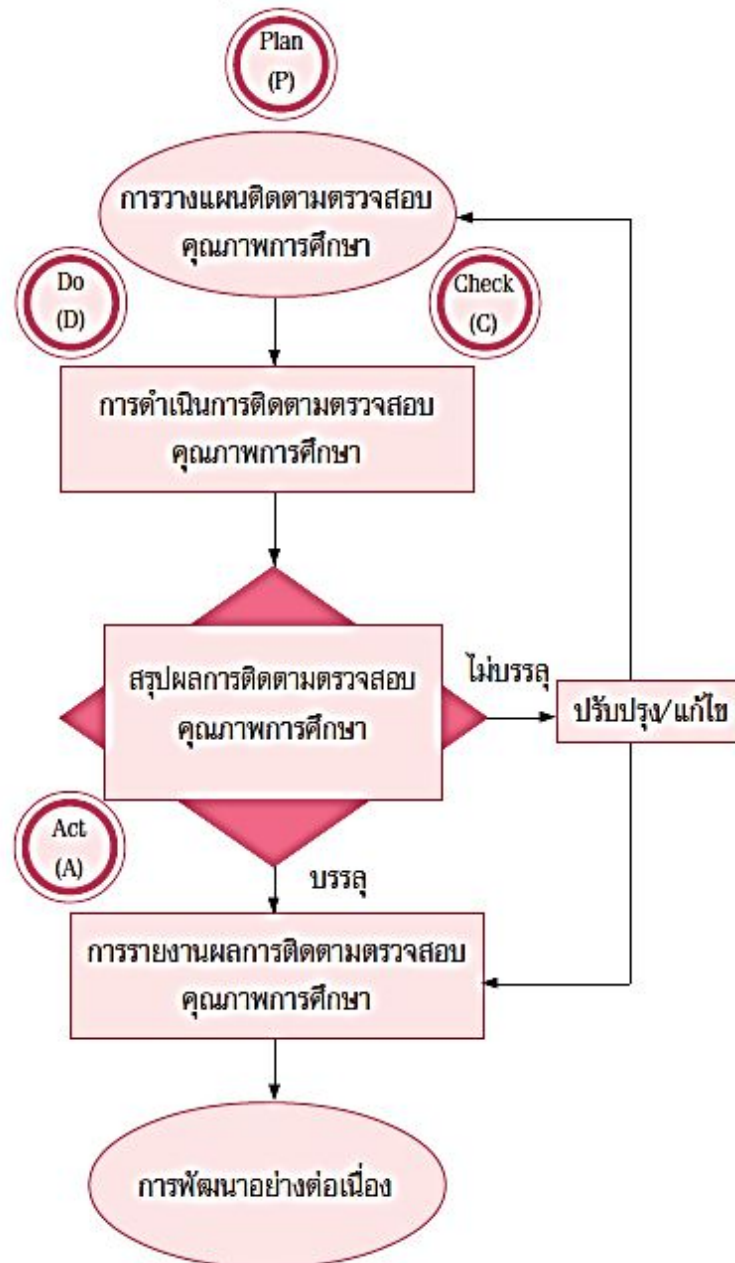
๒.๖ คณะกรรมการ ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล ร่องรอยหลักฐาน ทั้งหมดในภาพรวมของแผนและจัดทำรายงานเสนอเพื่อพัฒนาคุณภาพต่อไป

๓.รายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทำร่วมกัน และผลัดเปลี่ยนกันประเมินเพื่อเป็นการทบทวนการปฏิบัติงาน โดย

๓.๑ กำหนดระยะเวลา ขอบเขต วัตถุประสงค์ และวิธีการของการติดตาม ในคู่มือการนิเทศติดตามภายในสถานศึกษา

๓.๒ รายงานผลกิจกรรม พร้อมระบุข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๔.รายงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเสนอแนะมาตรการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังแผนภาพ

แผนภาพ กระบวนการติดตาม ตรวจสอบ คุณการศึกษา

๔. การประเมินผล และการรายงาน

การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรภายในหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ นำผลไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเพื่อการพัฒนาต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานหรือการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ของสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

๑.ขั้นเตรียมการ

๑.๑ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกคน

๑.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการประเมิน

๒.ขั้นการดำเนินการ โดยใช้รูปแบบวงจรคุณภาพของเดมมิง PDCA หรือ Deming Cycle

๒.๑ การวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายการประเมิน ผู้รับผิดชอบประเมิน ระยะเวลาประเมิน รวมทั้งรูปแบบที่ใช้ประเมิน คือ รูปแบบชิป(CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม และคณะ (Daniel L. Stufflebeam, 1967) ซึ่งรูปแบบการประเมิน มีดังนี้

(๑) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (C: Context Evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ ความเป็นไปได้ของโครงการ ตรวจสอบว่าสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริง วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง โครงการควรทำในสภาพแวดล้อม ที่ต้องการบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เฉพาะ

(๒) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (I : Input Evaluation) เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากร (4M) ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Money) วิธีการ (Method) วัสดุอุปกรณ์ (Material) รวมถึง เวลา (Time) ที่เหมาะสมด้วย

(๓) การประเมินกระบวนการ (P : Process Evaluation) ประเมินระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น ค้นหาจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป หาข้อบกพร่อง เก็บข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน

(๔) การประเมินผลผลิต (P : Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ / เป้าหมาย รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ รวมทั้งผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์(Outcomes) ของ โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

๒.๒ ดำเนินการตามแผน (Do) โดยการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้ทำงานอย่างมีความสุข สนับสนุนทรัพยากร การนิเทศการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร

๒.๓ การตรวจสอบผลการดำเนินงาน/โครงการ ตามแผนปฏิบัติการและมาตรฐานการศึกษา (Check) วางกรอบ สร้างเครื่องมือ กำหนดเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงาน สรุปผลการตรวจสอบ ได้มีการประเมิน ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ การประเมินผลโครงการก่อนการดำเนินงาน (Pre-evaluation) ศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หรือการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)

ระยะที่ ๒ การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน (On-going Evaluation) เพื่อเฝ้าติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ

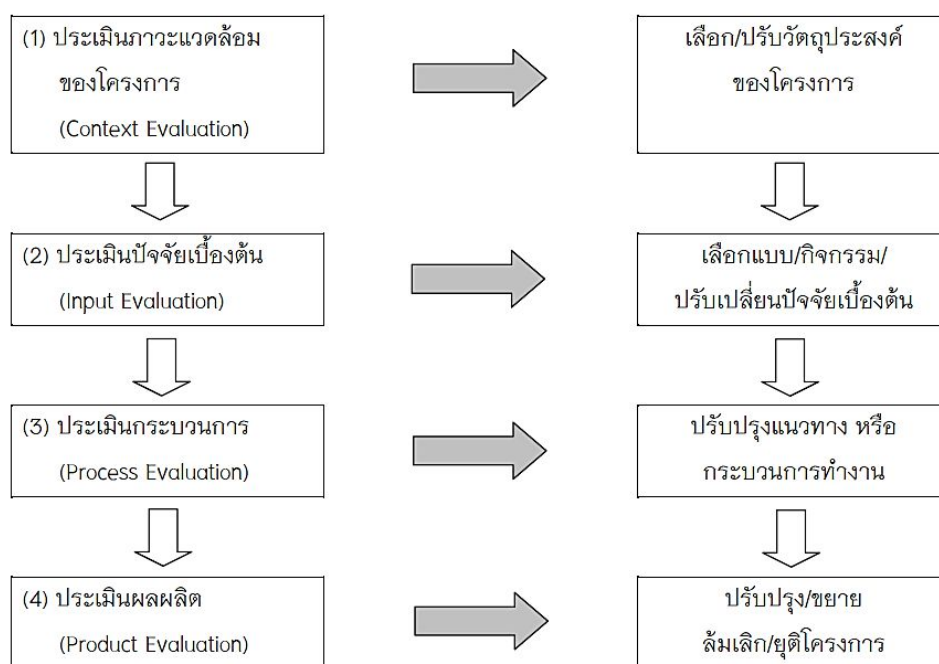
ระยะที่ ๓ การประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post-evaluation) เพื่อทราบผลของการดำเนินงานนั้นตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ความมีประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบความสำเร็จของโครงการกับค่าใช้จ่าย ปัจจัยที่ลงทุน มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่นๆเมื่อลงทุนเท่ากัน

ระยะที่ ๔ การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact Evaluation) เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากการมีโครงการหรือปัจจัยอื่น ๆ

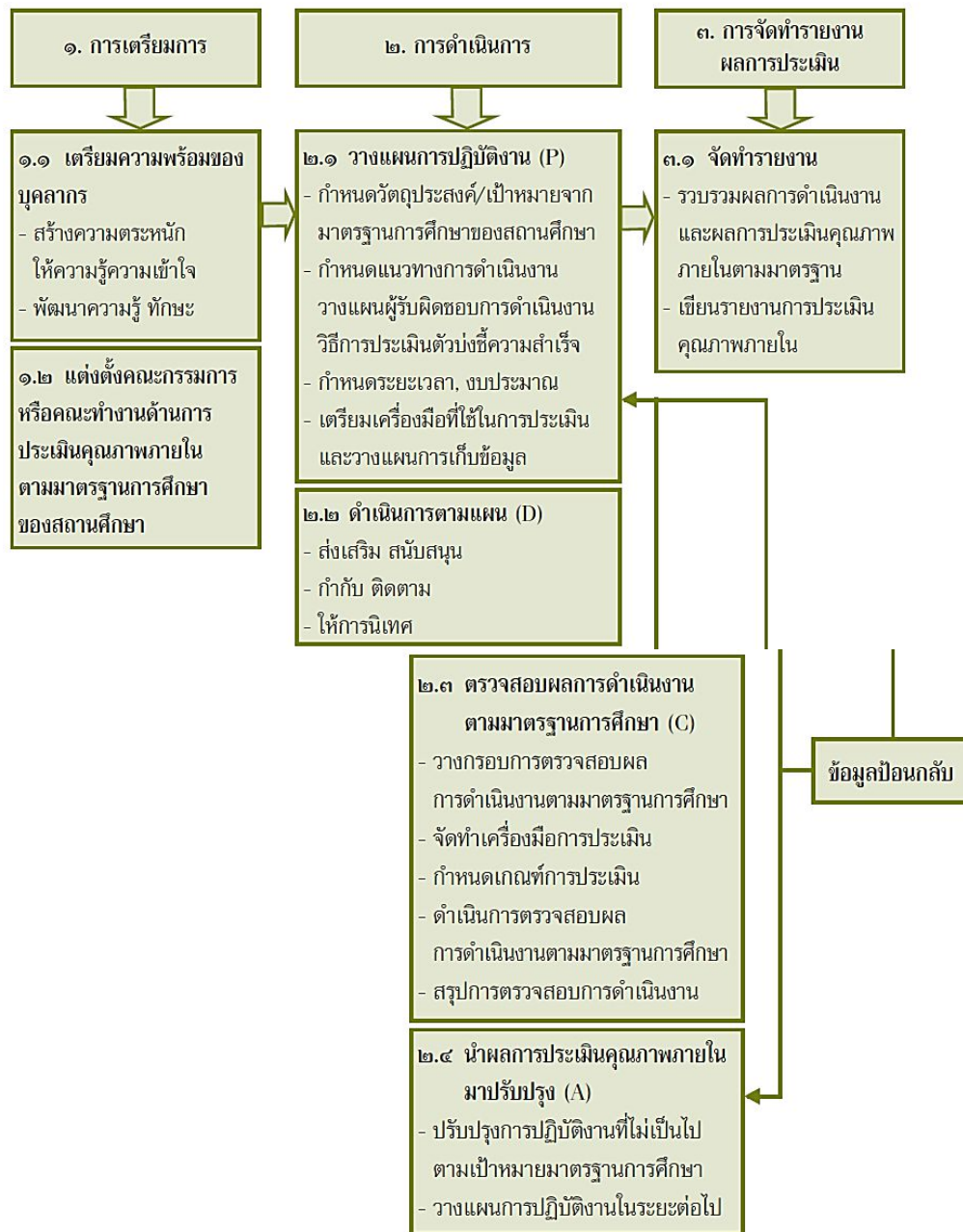
๒.๔ การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาปรับปรุง (Action) มาวิเคราะห์วางแผนปรับปรุงในส่วนที่ควรพัฒนา ตรวจสอบว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการบรรลุหรือไม่ นำไปวางแผนพัฒนาระยะต่อไป ดังแผนภาพ

ประเภทการประเมิน

ลักษณะการตัดสินใจ

แผนภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ โดยใช้ CIPP Model

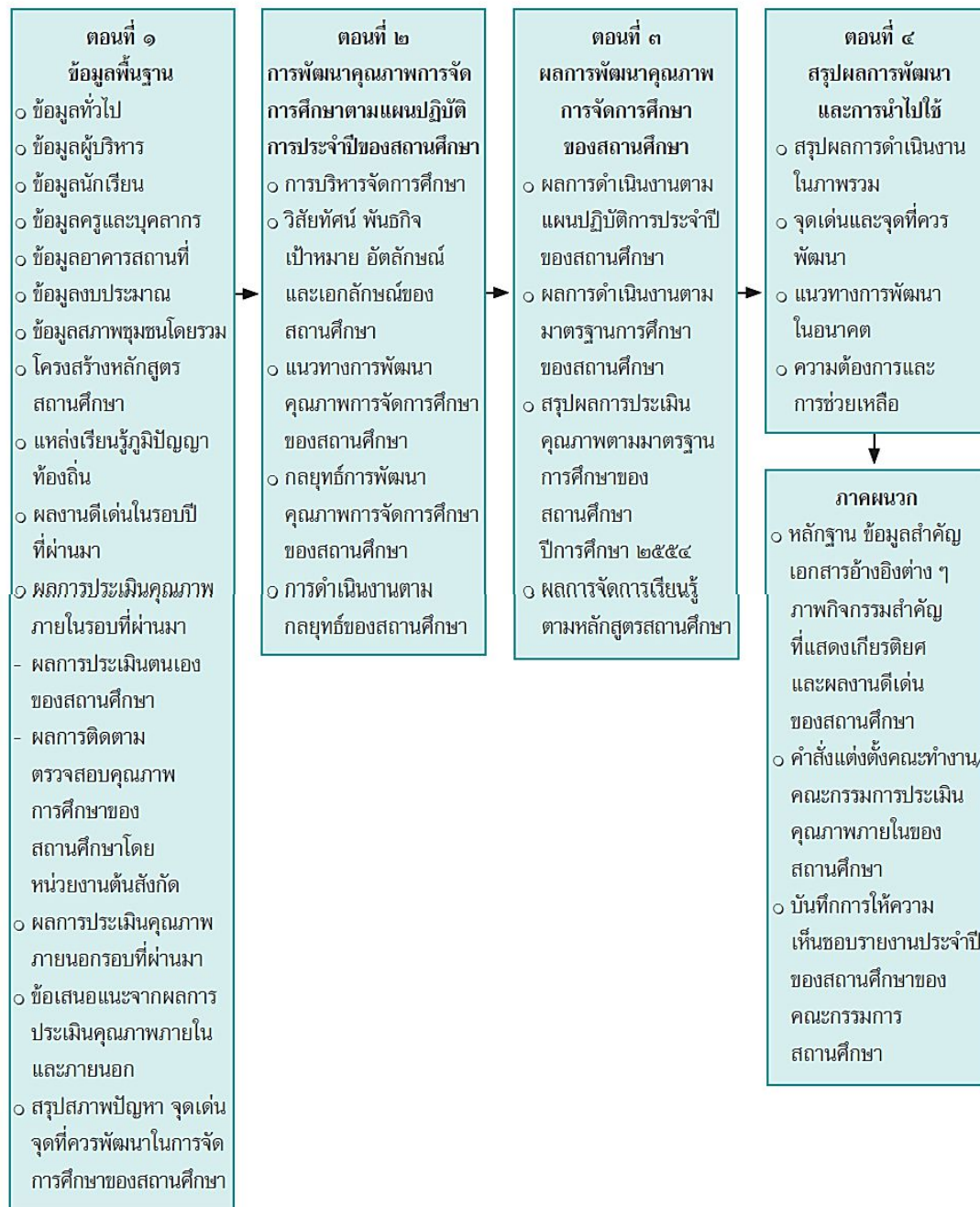
แผนแผนภาพ กระบวนการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา

๓. ขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการประเมิน โดยจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา พร้อมสรุปประเด็นจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทราบ

ซึ่งการจัดทำรายงานเป็นรายงานประจำปีถึงผลการจัดการศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ ดังนี้

- (๑) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองประจำปี ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายตามโครงสร้าง ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- (๒) รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์ และแปลผล
- (๓) เขียนรายงานผลการประเมินตนเองประจำปี
- (๔) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ
- (๕) ส่งรายงานฯ ให้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔

(๖) เปิดเผยข้อมูลต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ทำรายงานฉบับย่อ จัดนิทรรศการทางวิชาการ Open house , สื่อโซเชียลมีเดีย , ป้ายประชาสัมพันธ์ , แผ่นพับ , เสียงตามสาย ชี้แจงในที่ประชุม , โดยมีองค์ประกอบดัง แผนภาพ

แผนภาพ องค์ประกอบของรายงานผลการประเมินตนเองประจำปี